

ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОЩУВАННЯ СОЇ В УКРАЇНІ

Соя є однією з найпоширеніших сільськогосподарських культур, яка ціниться особливим складом білка і жиру та є стратегічною культурою для розв'язання проблеми продовольчої безпеки. Її олія містить насичені й ненасичені жирні кислоти, біологічно-активні сполуки й на 98 % засвоюється організмом людини й тварин. Підвищення інтересу аграріїв до вирощування сої зумовлене зростанням попиту на світовому ринку, а також змінами кліматичних умов, які відбулися в останні десятиліття і переглянули підходи до формування структури посівів польових культур.

Ґрунтово-кліматичні умови України дозволяють активно вести промислове виробництво сої. Родючі землі, правильно підібрані до зональних умов сорти, удосконалені технології вирощування забезпечують виробництво зерна високої якості. У Реєстрі сортів рослин придатних для поширення в Україні у 2022 році налічується 283 сорти сої культурної (*Glucine max* (L.) Merrill). Вибір сорту має обґрунтовуватися особливостями ведення господарства і бути направлений на високу і стійку врожайність за роками та якість продукції, стійкість до несприятливих умов середовища, високу екологічну пластичність та комплексну стійкість до хвороб і шкідників.

У сівозміні соя добрий бобовий попередник, так як має добре розвинену кореневу систему, що дозволяє проникати у глибші шари ґрунту та використовувати важкодоступні поживні речовини із нижніх ґрунтових горизонтів. Завдяки здатності рослин фіксувати молекулярний азот з атмосфери і накопичувати його у ґрунті, вирощування сої має практичне значення у збагаченні ґрунту поживними речовинами. Для підвищення рівня біологічної фіксації азоту повітря в агрономічній практиці використовується інокуляція насіння сої високоефективними штамми бульбочкових бактерій роду *Rhizobium*. Такий агрозахід підвищує врожайність на 10–30 % , збільшує в ньому кількість білка на 0,5–3,0 %, і є ефективним прийомом, який впливає на розвиток рослин [2].

У процесі вирощування сої перед виробниками постає першочергове завдання щодо створення оптимальних умов для реалізації потенційних можливостей культури. Враховуючи те, що посівні площі зернобобової культури розширюються виникає питання підбору оптимальної технології вирощування та формування таких умов живлення, щоб забезпечити високу її продуктивність. Особливості мінерального живлення рослин сої формуються на використанні добрив, які позитивно впливають на ріст, розвиток та формування продуктивності сільськогосподарських культур. Частка участі мінеральних добрив в урожаї сої залежить від зони вирощування, погодних умов, попередника, забезпеченості поживними речовинами і становить 30 – 40 % [1].

Отже, при вирощуванні сої, цінного попередника у сівозміні, важливо вибрати оптимальний сорт з дотриманням технології вирощування, що дасть змогу отримати високоякісний урожай і високий прибуток, сприяючи збереженню родючості ґрунтів, поліпшенню екологічного стану довкілля та частковому розв'язанню проблеми дефіциту рослинного білка.

Список використаних джерел

1. Лихочвор В. В., Петриченко В. Ф., Іващук П. В., Корнійчук О. В. Рослинництво. Технології вирощування сільськогосподарських культур / за ред. В. В. Лихочвор, В. Ф. Петриченко. 3-є вид., допов. і переробл. Львів : НВФ «Українські технології», 2010. 1088 с.
2. Стрижак А. М. Сучасний стан та перспективи розвитку виробництва насіння сої в Україні. Таврійський науковий вісник. 2018. Вип. 99. С. 141–147.